

PIERRE FONTAINE EN ZIJN "GRAND HOTEL"

door IVAN VAN HYFTE

Dit jaar verschenen in de pers artikels over het eertijds roemruchte Grand Hotel Fontaine als zou het huidige handelspand Louisastraat 6 wel degelijk ooit toebehoord hebben aan één van Oostendes beroemdste Belle Epoque-hotels.

Nu bij verbouwwerken een naambord "Hotel Fontaine" werd ontdekt achter de reclamepanelen op de voorgevel, beweert de uitbater van de pralinezaak, de h. Walter VERPOORT dat "...plaatselijke historici steeds hebben ontkend dat ons gebouw ook deel uitmaakte van het bekende hotel..." (1). Wie die geschiedkundigen zijn, weet ik niet maar deze stellingname vraagt toch om enige historische correctie.

Aan de hand van gegevens, mij verstrekt door het Kadaster-archief WestVlaanderen te Brugge, doe ik een poging om de ontstaansgeschiedenis en de uitbreiding van dit luxehotel – ooit bood het aan 350 personen slaapgelegenheid ! – te reconstrueren.

* * *

Op 27 december 1849 verkoopt notaris LIEBAERT voor weduwe en kinderen VALCKE-DEKNUYT twee huizen gelegen respectievelijk Kattestraat 3 (zie perceel 197) en Langestraat 75 (zie percelen 217 en 218). De nieuwe eigenaars zijn Pierre FONTAINE en zijn echtgenote Victorine BOOGAERTS, beiden hoteliers uit Oostende. Het eerste pand wordt afgebroken en op Langestraat 75 komt hoofdzakelijk nieuwbouw. De vroegste, expliciete vermelding van "Hotel Fontaine" die ik gevonden heb, was in de plaatselijke Feuille d'Ostende van 1851 (n°3401). Hoge gasten dit jaar waren Prins Louis Zu Lain Wittgenstein (Hohenstein), prins Carl Zu Salm Horstmar en de prinsen Adolf en Ferdinand von Wittgenstein. In 185 vinden we in de "Liste des Etrangers" (niet altijd vrij van slordigheden) de Roemeense prins Stourdza en prins Trubetskoy uit Sint-Petersburg...

Ondernemend als hij is, koopt FONTAINE, zeven jaar later, ook nog het huis, Kattestraat 4 (zie perceel 198) van Thérèse DEKNUYT en consoorten (2) ; hij laat het afbreken en weldra verrijst een nieuw gebouw op de percelen 197 en 198. Ofschoon ondertussen de prinses van Monaco, prins Ollendorf, Zijne Koninklijke Hoogheid Wasiltchikoff uit Rusland, de Parijse prinses Mathilde, Zijne Keizerlijke Hoogheid Albrecht van Oostenrijk (3), de Munchense prins en prinses von Hohenloht, de prinsen Emile en Maximiliaan von Fürstenberg en de prins de Croy uit Munster uitgebreid logeren, is FONTAINE's droom, een Grand Hotel met zijn eigen naam, er bijlange nog niet.

In 1860 koopt hij het perceel 214, in de Louisastraat 8 (nu n° 6), van Marie DESWELGH, weduwe van notaris Antoine RYCX (4). Hij gebruikt die lap grond voor de nieuwbouw-uitbreiding van zijn levenswerk. Vlak ernaast, op de hoek van de Louisastraat en de Langestraat 45 (zie perceel 215 en 216) ligt hotel "Schmitz", genaamd naar de gelijknamige Oostendse hotelier Christiaan SCHMITZ die zijn eigendom in 1876 aan FONTAINE verkoopt (5). Maar het noodlot slaat toe : amper 68 jaar oud overlijdt de liberale gemeentepoliticus op 9 december te Brussel. Nog geen 4 maand later, op 29 maart 1883, wordt alles al openbaar verkocht (6)? Het eigenlijke Hotel Fontaine in de Langestraat en Louisastraat (15 ares en op dit ogenblik verhuurd aan MARION), de annexe van het hotel in de Vlaanderenstraat (FONTAINE woont er en verhuurt 's zomers een deel van dit privé-huis) en het hotel Frank, hoek Langestraat-Louisastraat (verhuurd aan Adolphe LIBOVITZ-FRANK).

Grand Hotel
FONTAINE

situé près la Digue et le Casino

ENTRÉES : RUE DE FLANDRE et RUE LONGUE

PROPRIÉTAIRE : J. ELLEBOUDT.

Hotel ouvert pendant toute l'année

300 CHAMBRES A COUCHER

TABLE D'HOTE — PENSION

ECLAIRAGE ÉLECTRIQUE — ASCENSEUR

Salon de lecture, Bains chauds et froids, Fumoir

JARDIN

OMNIBUS A L'ARRIVÉE DES TRAINS ET DES MALLES DE L'ÉTAT

CLIENTÈLE ANGLAISE ET AMÉRICAINE

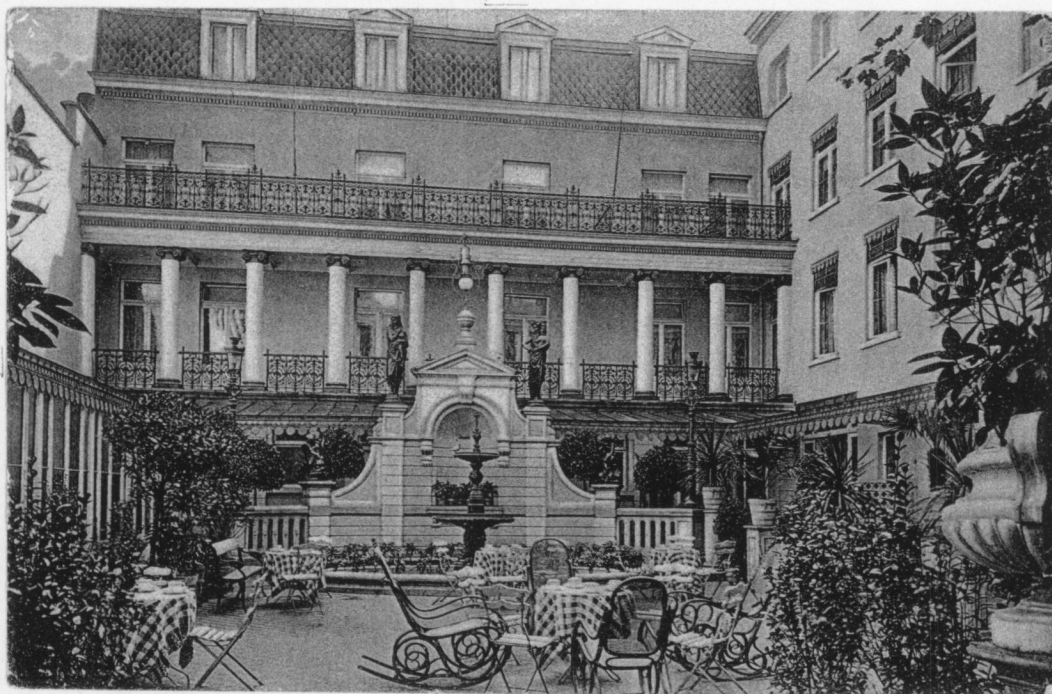
BELLES VILLAS

près du Kursaal, du Parc Léopold et des Bains

A louer pour la saison d'été

MODILIER LUXUEUX — APPARTEMENTS SPACIEUX — SERVICE FACILE

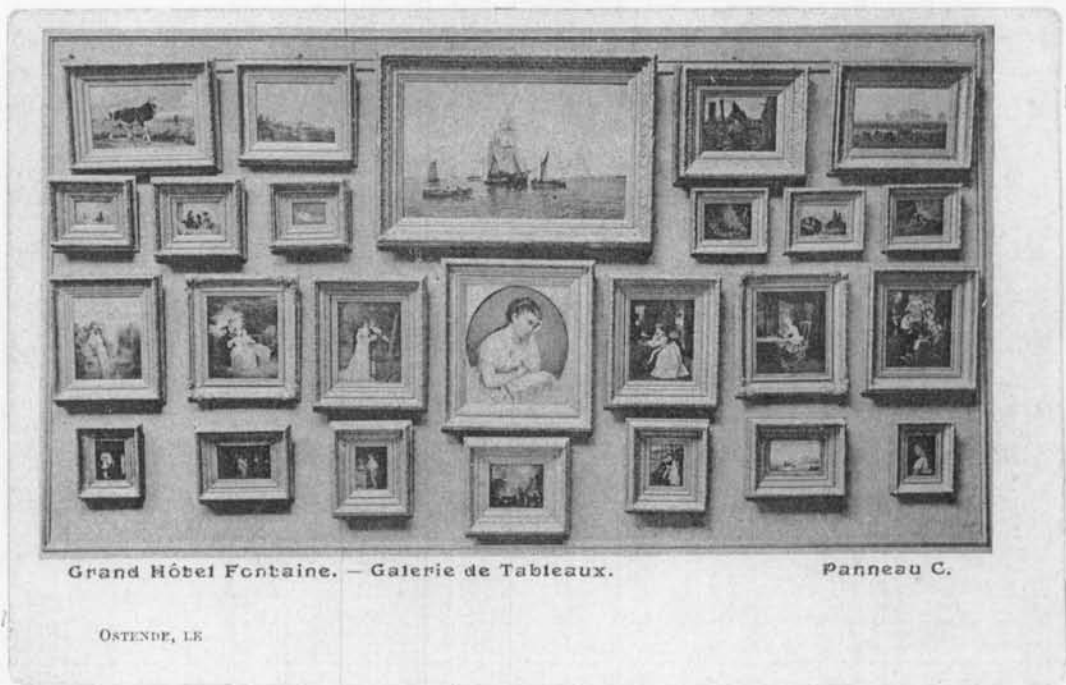
Publiciteit uit "Le Nouveau guide d'Ostende et du Littoral" (1904)

«Cour d'honneur»

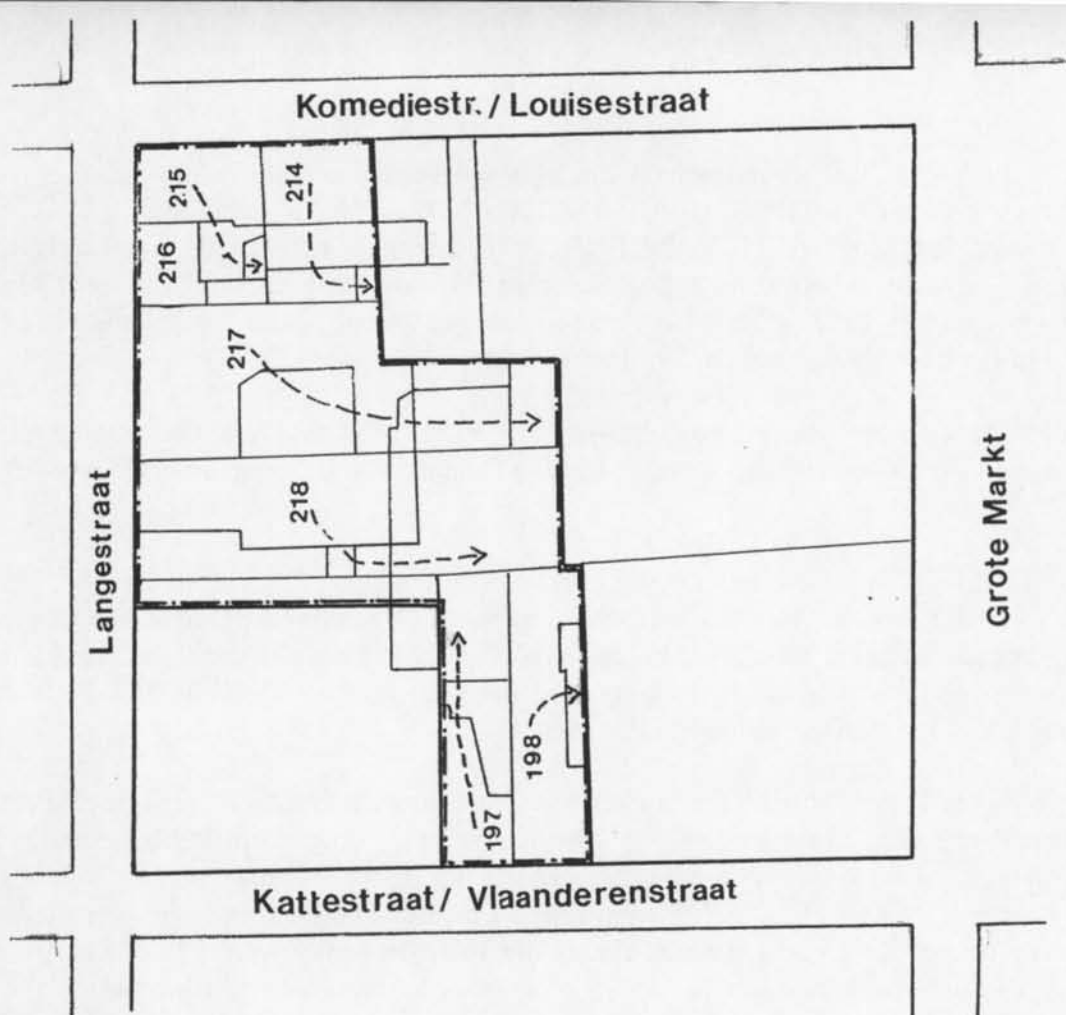
Ostende — Grand Hôtel Fontaine
 Entrée principale : Rue Lonque

Grand Hôtel Fontaine. — Galerie de Tableaux.

Panneau C.

OSTENDE, LE

De nieuwe eigenaar van deze 2000 m² huizenblok wordt de Antwerpse handelaar Pierre Jean COUTERMANS. Ik vermoed dat ook hij bij de verkoop in het bezit komt van de schilderijencollectie van FONTAINE (7).

Anderhalf jaar later komt COUTERMANS zelf te overlijden en bij deling gaan zijn eigendommen over naar zijn weduwe Marie HENDRICHS (8). In 1892 wordt "Schmitz" afgebroken. Onder toenemende concurrentiële druk van de nieuwe, "moderne" hotels op de zeedijk zag Hotel Fontaine in de binnenstad zich genoodzaakt zich aan te passen aan de toen geldende normen qua inrichting, comfort en hygiëne teneinde te kunnen voldoen aan de verlangens van een kapitaalcrachtig en veeleisend cliënteel.

Na het overlijden van HENDRICHS komt haar onroerend goed in 1909 in handen van haar zoon, Louis Pierre Jean, een gewezen diamantslijper en consul-generaal van Perzië te Antwerpen. (9) De huurder van het hotel op dit ogenblik is Jean Bernard ELLEBOUDT. Hij was het die de grandeur van het Grand Hotel heeft meegemaakt. met zijn grote en kleine keukens, zijn rookzaal, het Salon des Dames, de leeszaal, de koetsenbergplaats, de schitterende binnenkoer met fontein en vooral de luxueuze logeerkamers. Reeds in 1883 boekte ELLEBOUDT van alle Oostendse hotels de meeste gasten, hoofdzakelijk buitenlanders : 1785 waaronder 534 Engelsen, 433 Fransen, 322 Duitsers, 67 uit Oostenrijk-Hongarije en 38 Amerikanen.

Op 21 maart 1918 beschieten Engelse oorlogsschepen het Oostends stadscentrum. Ook op "Fontaine" vallen de gevreesde obussen ; veel ingekwartierde soldaten komen om en het hotel wordt grotendeels vernield. (10) Het is het trieste einde van het eens zo prestigieuze hotel Fontaine, ooit de geliefde pleisterplaats voor adel en kapitaal.

Na de Eerste Wereldoorlog wordt "Fontaine" verkocht en opgedeeld in 3 loten (11). Vooreerst komt perceel 214 in handen van de Oostendse slager Oscar LANOYE-DELAHAYE die het in 1924 al verder verkoopt aan hotelier Rudolf VANDENBROECKE. Deze laatste runt een hotel (12) met de naam "Fontaine" op het nummer 6 in de Louisastraat. De Blankenbergse architect Alphonse

Marie CLEMENT (13) laat voor hem op die plaats de monumentale, symmetrische voorgevel optrekken tot 4 verdiepingen. DIT IS DE HUIDIGE HANDELSZAAK in kwestie...

Vervolgens wordt Edouard DAVID-VANDENBORRE, behanger-hotelier, de nieuwe eigenaar van het hoekhuis Langestraat-Louisastraat (zie percelen 215 en 216) en ook van een huis in de Langestrat (zie perceel 217). Deze twee panden samen worden later de gekende meubelzaak DAVID die in 1969 wordt afgebroken voor nieuwbouw.

Het derde luik in de transactie is voor rekening van Pierre SEYNAEVE, nog een hotelier. Die verwerft de percelen 197 en 198 die later de "Femina Dancing" en de cinema Forum worden.

* * *

Pierre FONTAINE werd op 3 juli 1814 te Brussel geboren. Waarom en wanneer precies hij zich in Oostende is komen vestigen, heb ik niet kunnen achterhalen, al vermeldt een notariële akte uit 1849 hem, samen met zijn echtgenote, als "hoteliers te Oostende" die het "Hotel de Flandre" (nu Grand Hotel Georges V, Vlaanderenstraat 42A) uitbaatten.

Kunstliefhebber (of is het – handelaar ?) richt hij samen met de kunstschilder Joseph SACRÉ uit Sint Joost-ten-Noode op 20 december 1859 een maatschappij op om op de hoek van de huidige Ijzerstraat en de Zeedijk een kunstgalerij te openen die het amper drie maanden volhoudt. SACRÉ houdt het voor bekeken en FONTAINE neemt op 17 maart 1860 de concessie alleen over. Veel doeken zal de man niet verkocht hebben tijdens die bewuste zomer want het jaar erop wordt de verkoopzaal een café-restaurant dat hij op 29 mei 1861 doorverkoopt aan brouwer Gabriel Jean (14a). het wordt de start van het hotel "Pavillon des Bains" dat met zijn 1400 m² als café-restaurant-hotel de grootste concert- en balzaal heeft van alle dijketablisementen.

In ditzelfde jaar mag FONTAINE, samen met Eugène SERRUYS en Emile JANSSENS, bij openbare aanbesteding van 4 maart 1861, de uitbating van de badendienst op zich nemen. Ook het drogen van badkostuums en badhanddoeken, het stallen van de paarden en het bergen van de badkoetsen in de winter wordt hen door de gemeenteraad toegestaan (14b).

In 1870 wordt hij vice-voorzitter van de Oostendse Kamer van Koophandel en het jaar erop voorzitter van de Cercle Coecilia (en dit tot zijn dood).

Na de liberale "scheuring" van 1866 heeft hij met de stichting van de "Association libérale" zijn verdeelde geestesgenoten op één ideologische lijn weten te brengen.

Na een kortstondige ziekte overlijdt hij op 9 december 1882 te Brussel. Zijn rouwbericht vermeldt verder "...conseiller communal de la ville d'Ostende (vanaf 1/12/1880), vice-président de l'association libérale, ancien juge au tribunal de commerce etc., etc..."

Drie dagen later wordt zijn lichaam per trein overgebracht naar het station van Oostende waar om 2 u 's namiddags drie rouwredes worden gehouden : burgemeester C. JANSSENS "...jamais une oeuvre de bienfaisance ne fut faite sans qu'il y prit sa part..." ; A. DUCLOS "...il fallait grouper les forces du libéralisme qui étaient disséminées..." en J.B. HORNEZ die als ondervoorzitter van de Cercle Coecilia hem in zijn viermalig presidentschap prees om zijn "...grand bon sens, fermeté inébranlable de ses principes, la fidélité à sa parole et à ses amitiés..."

Na de discours zet een rouwstoet zich in beweging, richting begraafplaats Nieuwpoortsesteenweg (15). Vóór de familie en een massa rouwende vrienden lopen, voorop, de harmonie Euterpe, Hoop in de Toekomst en de delegaties van de Sauveteurs St. Georges, van het Vlaamsch Verbond, de Concordia, de Bolders en St. Sebastien... (16)

(met dank aan de h. Roger TIMMERMANS)

- (1) De Streekkrant, 17 februari 2005.
- (2) Notariaat SERRUYS, akte verleden op 14 februari 1856.
- (3) Onze koninklijke familie brent hem in het hotel een bezoek "en équipage de gala" op 11 juli 1858.
- (4) Notariaat SERRUYS, akte verleden op 20 september 1860.
- (5) Notariaat VANCAILLIE, akte verleden op 11 juli 1876.
- (6) - Notariaat SERRUYS, akte verleden op 29 maart 1883.
- Echo d'Ostende n° 1922 van 1 april 1883.
- (7) Collectioneurs van Ansichtkaarten kennen de serie van 4 kaarten die de 4 muren voorstellen van de kunstgalerij in het hotel.
- (8) Notariaat DEDUWE, akte verleden op 27 februari 1886.
- (9) Notariaat VAN DER AVOORT, akte verleden op 10 mei 1909.
- (10) F. GEVAERT en F. HUBRECHTSEN, Oostende 14-18 deel 2, foto p. 112.
- (11) Notariaat SERRUYS, akten verleden op 1 juli en 5 november 1920.
- (12) De "Annuaire commercial, industriel et maritime d'Ostende et du Littoral" van ELLEBOUDT uit 1932 vermeldt enkel een "restaurant".
- (13) N. HOSTYN, bouwmeesters van Oostende-Belle Epoque. De Plate 1978 p. 99
- (14a/14b) D. FARAZYN, Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878 (1979) p. 19 en 21.
- (15) Begrafenisregister oud-kerkhof – VVF Oostende 0/434 Deel 3 p. 56 Grafkelder 06.07.32.
- (16) Echo d'Ostende, 14 december 1882 n° 1891.